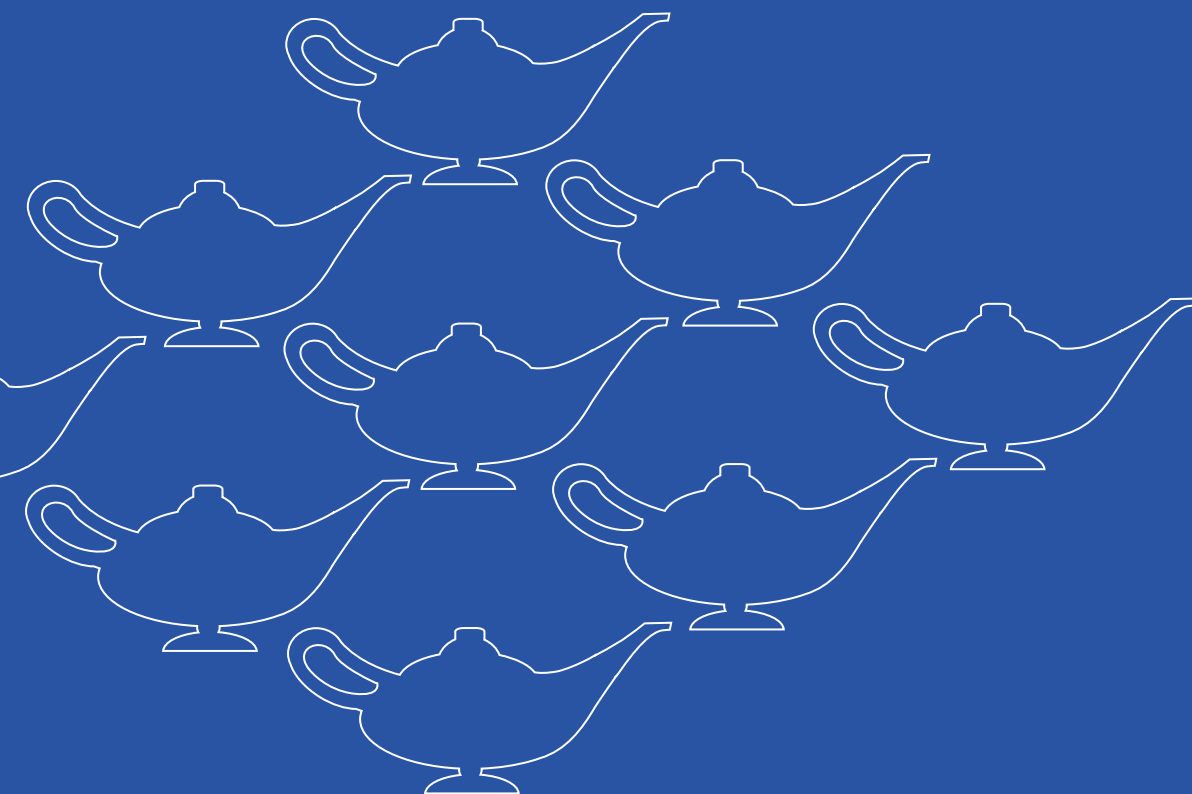
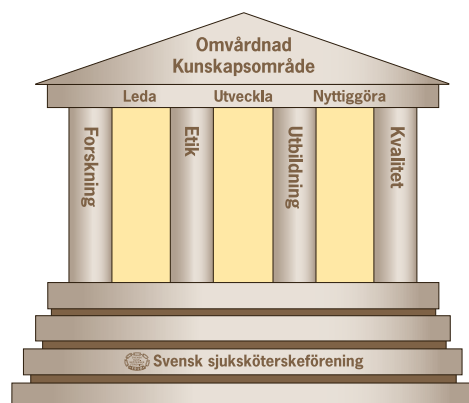

SVENSK SJUKSKÖTERSKEFÖRENING

KOMPETENSBESKRIVNING FÖR LEGITIMERAD SJUKSKÖTERSKA

Svensk sjuksköterskeförening är sjuksköterskornas professionsförening. Vi är en ideell förening som företräder professionens kunskapsområde omvårdnad. I över hundra år har vi tagit ansvar för och engagerat oss i omvårdnad – i forskning, etik, utbildning och kvalitet – för patientens, vårdens och hela samhällets bästa. www.swenurse.se

Produktionsfakta

UTGIVARE: Svensk sjuksköterskeförening
GRAFISK FORM & REPRO: Losita Design AB
TRYCK: Åtta.45 Tryckeri AB, 2017
ISBN-NR: 978-91-85060-10-8

FÖRORD

Organisations- och kunskapsutvecklingen inom hälso- och sjukvården, krav på kunskaper inom informationshantering och ökade krav på både förbättrad kvalitet och kostnadseffektivitet kräver att sjuksköterskeprofessionen är i ständig utveckling. Detta är nödvändigt för att säkerställa att den legitimerade sjuksköterskan har det yrkeskunnande och den kompetens som behövs för att möta patientens behov och kunna leda och utveckla omvårdnad.

Socialstyrelsen utfärdade tidigare en kompetensbeskrivning för legitimerad sjuksköterska. Dokumentet beskrev de rekommendationer Socialstyrelsen gjorde avseende den legitimerade sjuksköterskans yrkeskunnande, kompetens och förhållningssätt och användes för såväl planering och utveckling av utbildningsprogram som för utarbetande av lokala kompetensbeskrivningar för legitimerade sjuksköterskor inom hälso- och sjukvården.

I dag ligger ansvaret hos verksamhetschef att säkerställa rätt kompetens. Svensk sjuksköterskeförening anser att det är av vikt att professionsföreningen bidrar till att säkerställa en gemensam nationell beskrivning av den legitimerade sjuksköterskans ansvar och kompetens. Svensk sjuksköterskeförening har nu upprättat en ny kompetensbeskrivning. I detta arbete har de nationella examensmålen för sjuksköterskeexamen (Högskoleförordningen 1993:100) och det europeiska yrkeskvalifikationsdirektivet (EFN, 2015) beaktats. Tack till projektledare Elisabeth Carlson, arbetsgrupp och referensgrupp för värdefulla insatser (bilaga).

Stockholm 2017-03-30

Ami Hommel

Ordförande Svensk sjuksköterskeförening

INLEDNING

Kompetensbeskrivningen ska utgöra ett stöd för legitimerad sjuksköterska, beslutsfattare och verksamhetsansvariga inom hälso- och sjukvård och lärosäten genom att tydliggöra kompetensen hos legitimerad sjuksköterska. Kompetensbeskrivningen beskriver legitimerad sjuksköterskas självständiga ansvar för omvårdnad av patienter, för de sex kärnkompetenserna (Sherwood & Barnsteiner, 2013) innefattande personcentrerad vård, samverkan i team, evidensbaserad vård, förbättringskunskap och kvalitetsutveckling, säker vård och informatik, samt för ledarskap och pedagogiska insatser i omvårdnadsarbetet.

LEGITIMERAD SJUKSKÖTERSKAS KOMPETENS

Omvårdnaden är den legitimerade sjuksköterskans specifika kompetens. Omvårdnad omfattar både det vetenskapliga kunskapsområdet och det patientnära arbetet grundat i en humanistisk människosyn. Den legitimerade sjuksköterskan ansvarar självständigt för kliniska beslut som erbjuder människor ökade möjligheter att förbättra, bibehålla eller återfå sin hälsa, hantera hälsoproblem, sjukdom eller funktionsnedsättning och uppnå bästa möjliga välbefinnande och livskvalitet fram till döden. Den legitimerade sjuksköterskan ska dessutom ha kunskap om medicinsk vetenskap och beteendevetenskap av relevans för patientens omvårdnad samt förståelse för hållbar utveckling i hälso- och sjukvård. Arbetet ska utföras i enlighet med gällande lagar, författningar och andra styrdokument för hälso- och sjukvården. Legitimerad sjuksköterska ska ha kunskap om betydelsen av faktorer som ålder, kön, socioekonomi, miljö och kulturtillhörighet för individens möjlighet till jämlik vård och hälsa.

Legitimerad sjuksköterska har ett personligt ansvar för sin yrkesutövning. Det innebär ett ansvar för att fortlöpande analysera styrkor och svagheter i den egna professionella kompetensen och kontinuerligt utveckla och fördjupa sin yrkeskompetens utifrån forskning och ett kritiskt reflekterande förhållningssätt.

Den legitimerade sjuksköterskans arbete ska präglas av ett etiskt förhållningssätt. All omvårdnad förutsätter respekt för mänskliga rättigheter, hänsyn till människors värderingar, vanor, tro, respekt för självbestämmande, integritet och värdighet.

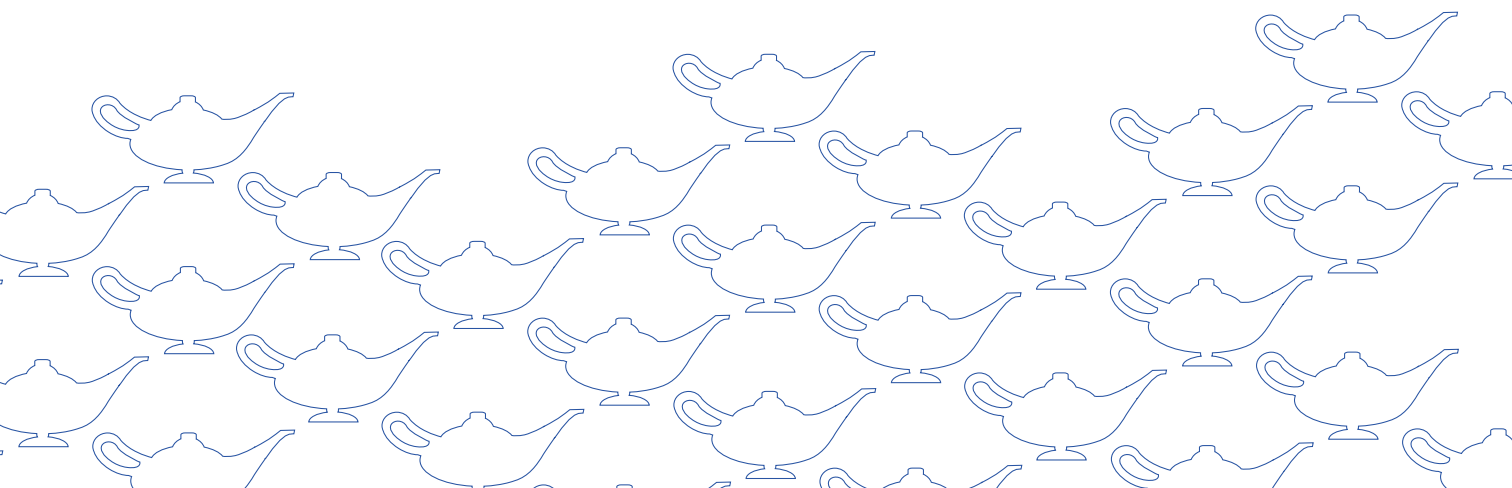
International Council of Nurses (ICN) har fastställt en etisk kod för sjuksköterskor vilken finns i en svensk bearbetning (Svensk sjuksköterskeförening, 2014) som utgör ett viktigt komplement till kompetensbeskrivning för legitimerad sjuksköterska. Koden har fyra områden som sammanfattar riktlinjer för etiskt handlande: sjuksköterskan och allmänheten, sjuksköterskan och yrkesutövningen, sjuksköterskan och professionen, sjuksköterskan och medarbetare.

Omvårdnadsprocessen

Legitimerad sjuksköterska ansvarar för och leder omvårdnadsarbetet. Det innebär att sjuksköterskan självständigt, i teamsamverkan och i partnerskap med patienten och dennes närstående ansvarar för bedömning, diagnostik, planering, genomförande och utvärdering av omvårdnaden. Omvårdnaden är riktad mot patientens grundläggande behov och upplevelser i det dagliga livet vilket inkluderar fysisk, psykosocial, andlig och kulturell dimension.

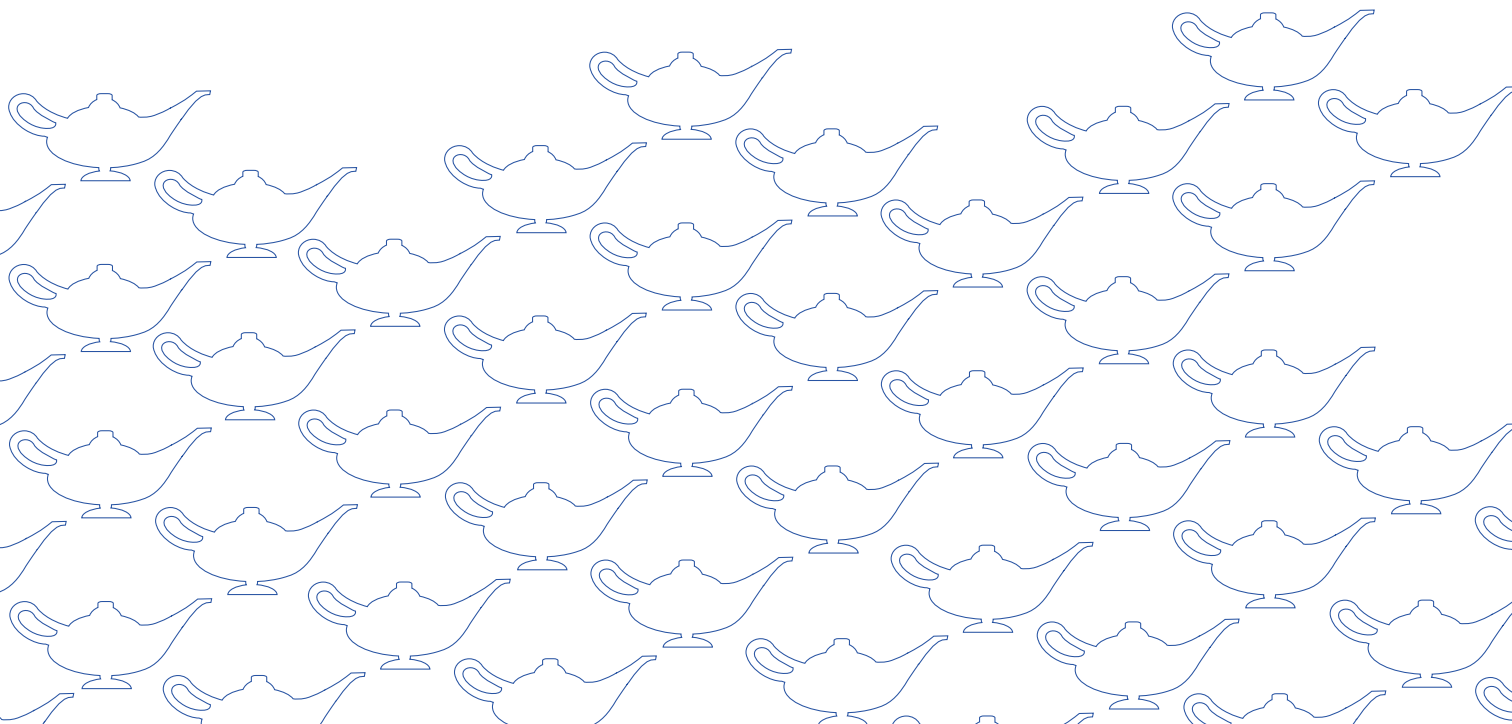
Sjuksköterskan ska ha kompetens att både utföra omvårdnadsuppgifter med skicklighet och att etablera en förtroendefull relation med patienten och dennes närstående, vilket är en förutsättning för god omvårdnad. Sjuksköterskans kompetens omfattar ett helhetsperspektiv på patientens situation, inkluderande kunskap om komplexa behov och problem som rör till exempel kommunikation, kognition, andning, cirkulation, ätande och nutrition, uttömningar, personlig hygien, aktivitet och rörlighet, sömn och vila, smärta, psykosociala-, andliga- och kulturella faktorer.

Sjuksköterskan har ansvar för att konsultera andra medarbetare i teamet vid behov av kompletterande kompetens, till exempel när det gäller nutrition, aktivitet och smärta.

Legitimerad sjuksköterska ska i partnerskap med patienten/närstående kunna:

- Bedöma patientens hälsotillstånd genom såväl patientens subjektiva upplevelser som objektiva data.
- Fastställa omvårdnadsdiagnoser där patientens behov av omvårdnad identifieras och prioriteras utifrån en analys av patientens behov, resurser och problem.
- Planera omvårdnaden utifrån fastställda mål.
- Genomföra såväl omvårdnadsåtgärder som åtgärder ordinerade av annan profession.
- Utvärdera patientens hälsotillstånd mot uppsatta mål.
- Dokumentera samtliga steg i omvårdnadsprocessen i patientens journal samt ta del av journalhandlingar och övrig dokumentation för att skapa kontinuitet.

Personcentrerad vård

Legitimerad sjuksköterska ansvarar för den omvårdnad som genomförs i partnerskap med patient och närstående så att värdighet och integritet bevaras. Personcentrerad vård kännetecknas av att patient och närstående blir sedda och förstådda som unika personer med individuella behov, resurser, värderingar och förväntningar. Vårdmötet utgår från patientens berättelser och karaktäriseras av en ömsesidig öppenhet för varandras kunskap där vården utformas och dokumenteras i partnerskap.

Legitimerad sjuksköterska ska kunna:

- Bedöma, planera, genomföra och utvärdera omvårdnad i partnerskap med patienten och där det önskas med patientens närstående.
- Utifrån patientberättelsen identifiera vad hälsa betyder för den enskilda patienten och i teamet skapa förutsättningar för att hälsa främjas.
- I partnerskap med patient och närstående ge förutsättningar för patienten att kunna prioritera och fatta beslut om vårdens innehåll, mål, medel och uppföljning.
- Värna patientens behov, rättigheter och möjligheter för att skapa förutsättningar för kontakt och kontinuitet i vårdkedjan.

Samverkan i team

Samverkan i team innebär att komplettera varandras kompetenser, främja kontinuitet samt skapa synergier och dialog för gemensamt lärande och beslutsfattande för att uppnå en god och säker hälso- och sjukvård.

Legitimerad sjuksköterska ska kunna:

- Ansvara för omvårdnadskompetensen i teamarbetet.
- Systematiskt initiera, prioritera, samordna och utvärdera teamarbetet utifrån patientens behov och resurser.
- Säkerställa informationsöverföring mellan teamets medlemmar.
- Planera, konsultera och samverka med andra aktörer för att säkerställa kontinuitet och säkerhet i vårdkedjan.
- Kommunicera med patienter, närstående, medarbetare och andra i teamet på ett respektfullt, lyhört och empatiskt sätt.

Evidensbaserad vård

Legitimerad sjuksköterska ska kunna använda de metoder som gör störst nytta för patienten med hänsyn till vårdens unika kontext. Evidensbaserad vård innebär att använda metoder med bästa tillgängliga evidens baserat på vetenskap och beprövad erfarenhet, med utgångspunkt i patientens behov och preferenser.

Legitimerad sjuksköterska ska kunna:

- Ansvara för att hålla sig uppdaterad med kunskapsutvecklingen inom sitt yrkesområde.
- Ställa kritiska frågor, systematisk söka, kritiskt värdera och sammanställa vetenskaplig litteratur.
- Aktivt delta i utveckling och utformning av vårdmiljön så att den underlättar tillämpning av evidens.
- Aktivt tillämpa och implementera bästa tillgängliga evidens och beprövad erfarenhet i omvårdnadsprocessens alla steg.

Förbättringskunskap och kvalitetsutveckling

Legitimerad sjuksköterska ska utveckla omvårdnad utifrån patientens behov och resurser för en god och säker vård. Det innebär att förstå hur vårdorganisationer och deras olika system är utformade, se förändringar över tid och förstå vikten av att mäta och följa upp vårdens kvalitet.

Legitimerad sjuksköterska ska kunna:

- Identifiera, leda, utvärdera och dokumentera systematiskt förbättringsarbete.
- Samverka för kvalitetsutveckling av omvårdnad med myndigheter, vårdgivare och intresseorganisationer.
- Kritiskt reflektera över befintliga rutiner och metoder samt inspirera till dialog kring implementering av ny kunskap och nya arbetssätt.
- Kritiskt reflektera över och utveckla en god och säker vårdmiljö.
- Aktivt involvera patienter och närstående i förbättringsarbete.

Säker vård

Legitimerad sjuksköterska ska ha handlingsberedskap för att kunna förebygga att patienter drabbas eller riskerar att drabbas av vårdskada, genom att arbeta patientsäkert och följa regelverk. Legitimerad sjuksköterska ska vara riskmed-

veten och arbeta proaktivt genom att identifiera risker och rapportera negativa händelser. Vidare beakta patientens rättigheter, integritet och självbestämmande i säkerhetsarbetet.

Legitimerad sjuksköterska ska kunna:

- Göra riskbedömningar och delta i analyser i relation till det förebyggande arbetet mot vårdskador som till exempel fall, trycksår, undernäring och vårdrelaterade infektioner.
- Identifiera förbättringsåtgärder och delta i uppföljning och utvärdering.
- Hantera läkemedel på ett säkert sätt utifrån ordination, läkemedlens verkningsmekanismer, effekter, interaktioner, biverkningar och individuella skillnader i läkemedelsrespons.
- Rapportera risk för vårdskada och händelse som medfört eller hade kunnat medföra vårdskada.
- Använda standardiserade metoder för säker informationsöverföring.

Informatik

Legitimerad sjuksköterska ska kunna använda och initiera utveckling av e-hälsoverktyg och e-hälsotjänster för att svara mot krav på patientsäkerhet, vårdkvalitet och tillgänglighet i en alltmer komplex vårdmiljö och med fokus på patientens och närståendes kunskap och behov.

Legitimerad sjuksköterska ska kunna:

- Dokumentera i enlighet med fastställda strukturer, termer och begrepp oberoende av vårdnivå och dokumentationsverktyg.
- Dokumentera på ett sätt som stödjer individens situation, behov och mål med upprätthållande av sekretess.
- Genomföra säker kommunikations- och informationsöverföring genom hela vårdprocessen, framförallt i vårdens övergångar för att samordna vården för patienten.
- Utveckla innehåll i och utvärdera resultat av kliniska beslutsstöd för säker vård.
- Underlätta tillgänglighet för patienten till sin journal och information om sin egen vård.
- Bidra till att stärka patientens och närståendes egenvård och inflytande i vården genom informations- och kommunikationsteknologi.
- Bidra till etisk reflektion i relation till användande av e-hälsoverktyg och sociala medier.

Ledarskap

Legitimerad sjuksköterskas ledarskap riktar sig främst mot det patientnära omvårdnadsarbetet och ska ge förutsättningar för god och säker vård.

Legitimerad sjuksköterska ska kunna:

- Leda, organisera, prioritera och samordna omvårdnadsarbetet.
- Motivera och leda medarbetare och ge konstruktiv återkoppling i omvårdnadsarbetet.
- Initiera och motivera etisk reflektion både kollegialt och i teamet.
- Identifiera och möjliggöra kompetensutveckling hos medarbetare.
- Utifrån gällande föreskrifter delegera och fördela arbetsuppgifter på ett patientssäkert sätt.

Pedagogik

Legitimerad sjuksköterska ska leda utbildnings- och handledningsaktiviteter på grupp- och individnivå riktade mot såväl patienter och närstående som studenter och medarbetare. Sjuksköterskan ska ha pedagogisk kompetens för att kunna möta patienter och närstående med skilda kunskaper och behov. Sjuksköterskan ska även kunna medverka i handledning av studenter i interprofessionella team.

Legitimerad sjuksköterska ska kunna:

- Planera, genomföra och utvärdera information och utbildningsinsatser i dialog med patienter och närstående i syfte att främja hälsa och förebygga ohälsa.
- Initiera och leda utbildningsinsatser för studenter och medarbetares lärande såväl inom professionen som i interprofessionella team.
- Handleda studenter genom att planera, genomföra och utvärdera pedagogiska insatser som stödjer studenters förmåga att omsätta och använda teoretisk kunskap i mötet med patienter och närstående.
- Medverka i bedömning av studenter i verksamhetsförlagd utbildning.

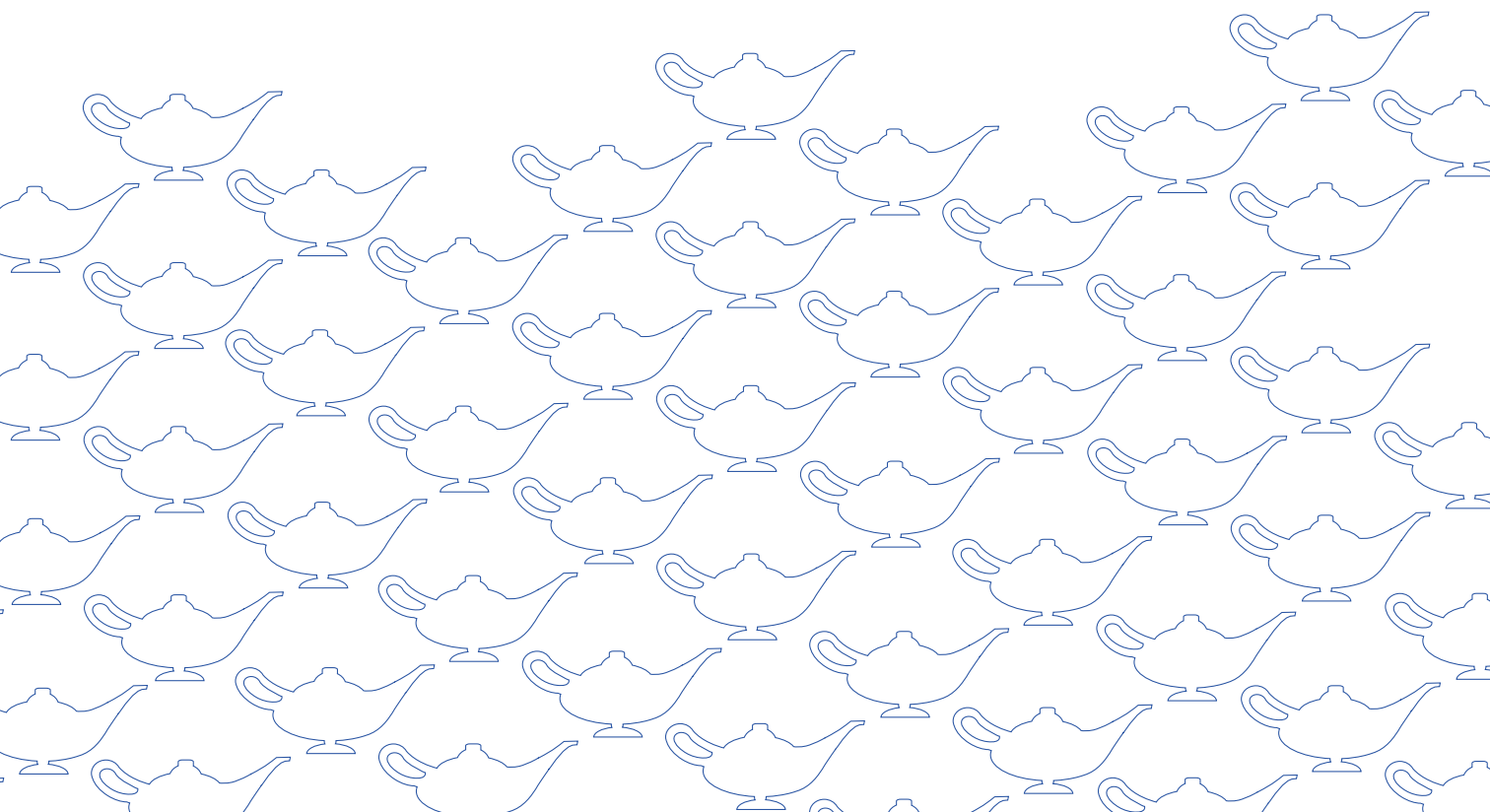
REFERENSER

Sherwood G. & Barnsteiner J. (2013). *Kvalitet och säkerhet inom omvårdnad – sex grundläggande kärnkompetenser*. Lund: Studentlitteratur

EFN (2015). EFN Guideline for the implementation of Article 31 of the Mutual Recognition of Professional Qualifications Directive 2005/36/EC, amended by Directive 2013/55/EU. Hämtad 2017-03-06 från <http://www.efnweb.be/wp-content/uploads/EFN-Competency-Framework-19-05-2015.pdf>

Högskoleförordningen 1993:100 (i dess lydelse 2007:01)

ICN:s etiska kod för sjuksköterskor, Svensk sjuksköterskeförening (2014). Hämtad 2017-03-06 från <http://www.swenurse.se/Sa-tycker-vi/Publikationer/Etik/ICNs-Etiska-kod-for-sjukskoterskor>

BILAGA

Projektledare

Elisabeth Carlson, leg sjuksköterska, dr med vet, docent i vårdvetenskap
Institutionen för vårdvetenskap, Malmö högskola

Arbetsgrupp

Ewa Andersson, leg sjuksköterska, dr med vet, universitetslektor
vid Institutionen för hälsa, Blekinge tekniska högskola, styrelseledamot
i Svensk sjuksköterskeförening

Inger Jansson, leg sjuksköterska, fil dr i omvårdnad, universitetslektor
vid Institutionen för vårdvetenskap och hälsa, Göteborgs universitet

Ing-Marie Moegelin, leg sjuksköterska, sakkunnig i utbildningsfrågor
vid Svensk sjuksköterskeförening

Lisa Skär, leg sjuksköterska, fil dr, professor i omvårdnad, Institutionen
för hälsa, Blekinge tekniska högskola

Moana Zillén, leg sjuksköterska, specialistsjuksköterska med inriktning
mot vård av äldre, fil mag i omvårdnad, Malmö stad

Kristina Östman, leg sjuksköterska, kanslichef för patientnämnden
i Västerbottens läns landsting

Referensgrupp

Lilian Carleson, leg sjuksköterska, medicinskt ansvarig sjuksköterska,
Riksföreningen för medicinskt ansvariga MAS/MAR

Monica Dahlgren, leg sjuksköterska, universitetsadjunkt, handledare
i yrkesmässig handledning i omvårdnad, Mälardalens högskola

Ulla Falk, leg sjuksköterska, distriktssköterska, mag i omvårdnad,
förbundsombudsman Vårdförbundet

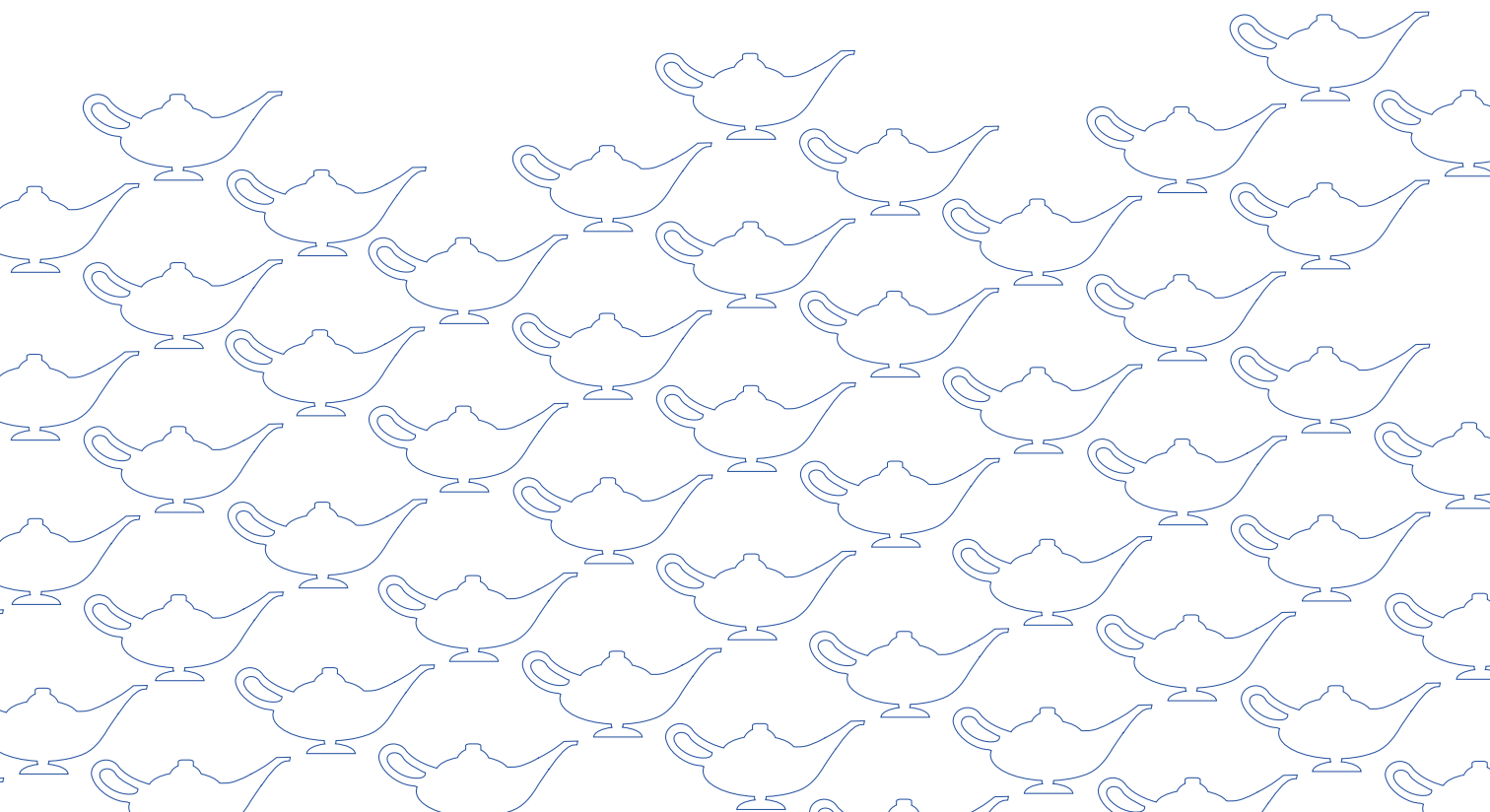
Charlotta George, Chief Nurse Officer CNO, sakkunnig patientsäkerhet,
Socialstyrelsen

Anetth Granberg-Axell, leg sjuksköterska, dr med vet, klinisk lektor FoU
Region Halland

Susanne Gustavsson, leg sjuksköterska, leg barnmorska, fil dr i förbättrings-
kunskap, chefsjuksköterska, Skaraborgs Sjukhus i Västra Götalandsregionen

Viviana Lundberg, studerande sjuksköterskeprogrammet, ordförande
Vårdförbundet Student

Ninni Wallfelt, leg sjuksköterska, universitetsadjunkt, mag i vårdvetenskap,
Akademin Utbildning, hälsa och samhälle, Högskolan Dalarna

SVENSK SJUKSKÖTERSKEFÖRENING

Svensk sjuksköterskeförening arbetar för sjuksköterskans professionella utveckling och en god omvårdnad för patientens, vårdens och hela samhällets bästa.

Vi tar ansvar för omvårdnaden och professionen genom att främja forskning, etik, utbildning och kvalitet så att patienter och närstående får en god omvårdnad som är trygg, säker och jämlik på alla nivåer. Vi tror på samverkan; mellan forskning och klinik, inom vårdteamet och mellan sjuksköterska och patient.

Vi bevakar professionens intressen

Svensk sjuksköterskeförening bidrar med att bevaka aktuella frågor, på nationell och internationell nivå som berör sjuksköterskans profession. Vi är också remissinstans i ärenden som berör sjukvården och utbildningen inom området.

Vi håller dig uppdaterad

Förutom att vi tagit fram den kompetensbeskrivning, som du förhoppningsvis just har läst, tar vi fram kunskapsmaterial inom omvårdnad som är tillgängliga för alla via vår hemsida och webbutik. Vår medlemstidning Omvårdnadsmagasinet publicerar populärvetenskapliga artiklar om omvårdnadsforskning och aktuella kliniska frågor. Vi arrangerar också stora konferenser som Sjuksköterskedagarna och Konferens om verksamhetsförlagd utbildning (VFU). Konferenser där sjuksköterskor kan ta del av det senaste inom etik, kvalitet och verksamhetsförlagd utbildning.

Sektioner och Nätverk

Vi har ett 50-tal sektioner och nätverk, föreningar för sjuksköterskor som är intresserade av ett specialområde inom omvårdnad, som barnsjukvård, smärtvård och äldreomsorg. Sektioner och nätverk bidrar med sin kliniska kunskap och kompetens i remissarbete, utredningar och konferensarrangemang.

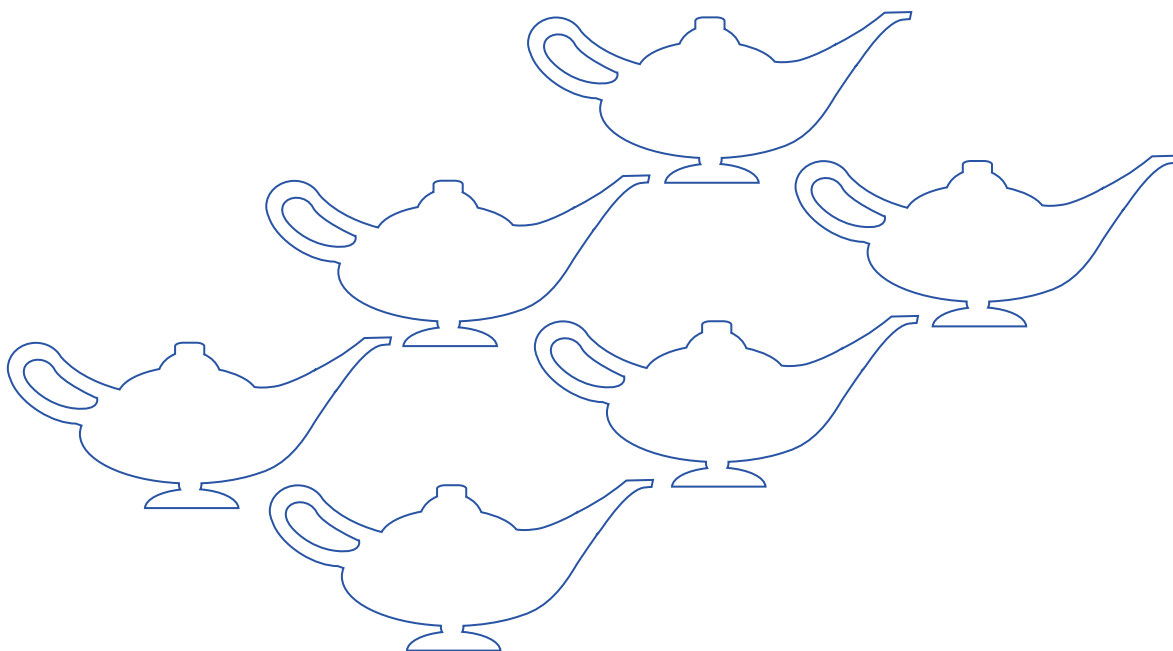
Bli medlem

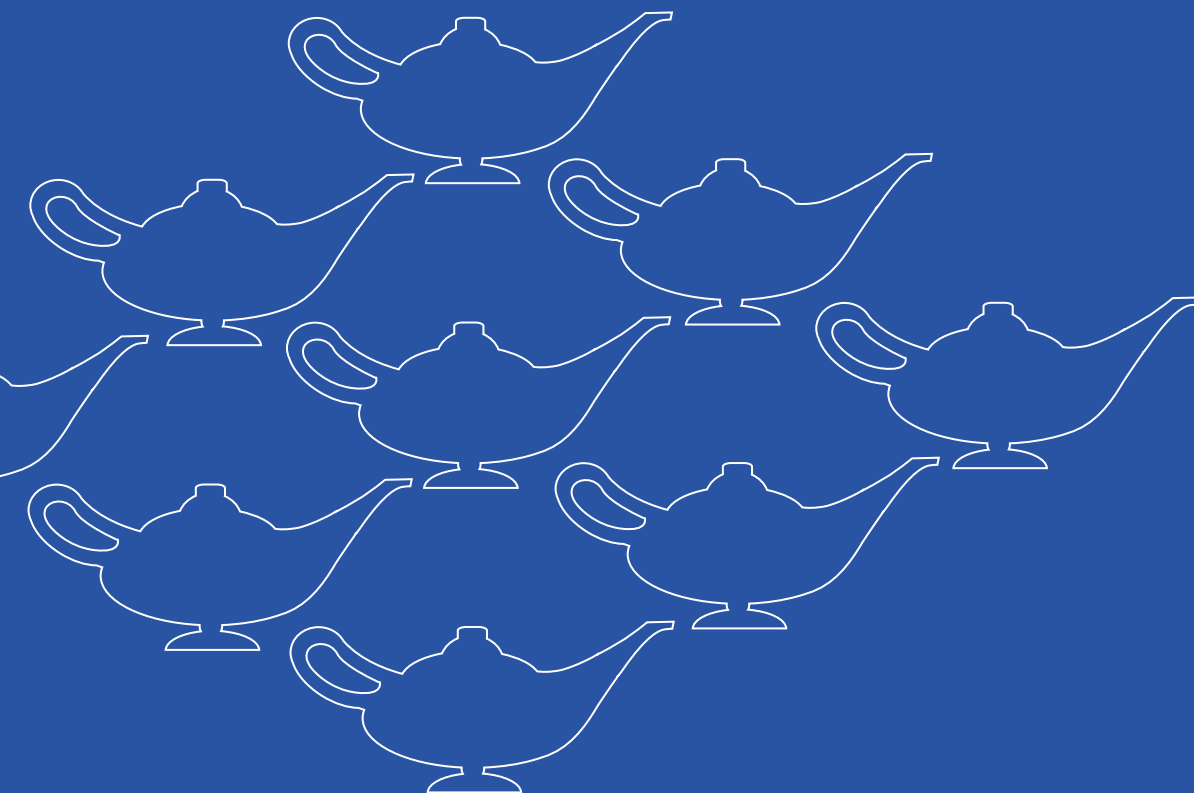
Om du håller med oss om att omvårdnaden och dess kvalitet är viktig för en god och säker vård. Då tycker vi att du, som inte redan är medlem, ska bli det. Tillsammans kan vi fortsätta arbeta för att patienter och närstående ska erbjudas vård och omsorg av hög kvalitet utförd i partnerskap med patienten av självständiga, stolta, skickliga och ansvarsfulla sjuksköterskor som vill utveckla både sig själva och omvårdnaden.

**I över hundra år har vi tagit ansvar för och engagerat oss
i omvårdnad – i forskning, etik, utbildning och kvalitet –
för patientens, vårdens och hela samhällets bästa.**

Med din hjälp kan vi göra det i hundra år till!

**Gå in på vår hemsida:
www.swenurse.se/medlem**

Svensk sjuksköterskeförening

Baldersgatan 1
114 27 Stockholm
Tel 08-412 24 00
www.swenurse.se

Svensk sjuksköterskeförening är sjuksköterskornas professionsförening. Vi är en ideell förening som företräder professionens kunskapsområde omvårdnad. I över hundra år har vi tagit ansvar för och engagerat oss i omvårdnad – i forskning, etik, utbildning och kvalitet – för patientens, vårdens och hela samhällets bästa. www.swenurse.se